

Škeblice asijská (*Sinanodonta woodiana*) – další nepůvodní druh byl nalezen v Poodří

Luboš Beran

Škeblice asijská (*Sinanodonta woodiana*) je velkým mlžem, který na první pohled připomíná naše škeble, škebli říční či škebli rybníčnou. Od nich se však liší „kulatějším“ tvarem. Její lastury jsou často z vnitřní strany narůžovělé a vrcholy jsou výrazně vystouplé s hrubými valy (viz obr.).

Tento druh má svůj původní domov v řekách jihovýchodní Asie. Do Evropy se zřejmě dostal v larválním stadiu na žábách asijských amurů bílých (*Ctenopharyngodon idella*) či tolstolobiků bílých (*Hypophthalmichthys molitrix*) dovážených již od roku 1961 resp. 1964 do ČR. V Evropě byl tento nepůvodní druh zjištěn poprvé v Rumunsku v roce 1979, zatímco v České republice až v roce 1996 na jižní Moravě (Beran 1997). Od této doby se rozšířil především na jižní a střední Moravě a v jižních Čechách (např. Beran 2008, 2013, Horáčková et al. 2014). V jiných oblastech je ještě relativně vzácným druhem. Bohužel na řadě lokalit především na jižní Moravě se tento druh postupně stává dominantním velkým mlžem a lze předpokládat, že postupně vytlačuje naše původní druhy. Nejedná se přitom pouze o konkurenci

mezi dospělými jedinci, ale i mezi larválními stadii (glochidiemi). Výzkum ukázal, že kromě již zmíněných původně asijských druhů ryb (amur, tolstolobik) dokáží glochidie využít ke svému úspěšnému vývoji i naše druhy ryb jako je např. parma obecná (*Barbus barbus*), jelec tloušť (*Leuciscus cephalus*), hrouzek obecný (*Gobio gobio*) či plotice obecná (*Rutilus rutilus*) (Douđa et al. 2012). Škeblice se tak stává nebezpečným invazním druhem, který může být dalším negativním faktorem omezujícím šance některých našich vzácnějších velkých mlžů na přežití.

Povodí Odry v České republice patřilo dlouho k územím, kde výskyt tohoto invazního druhu nebyl zjištěn. Bohužel v roce 2014 byl na základě zaslaných fotografií spolehlivě určen tento druh na dvou místech v Odře u Studénky a v jednom kanále u rybníka Prošňák u Jistebníku. Je pravděpodobné, že je tato škeble v současnosti v oblasti více rozšířena. Pokud tedy naleznete při svých výletech podezřele vypadající škebli, postačí ji vyfotografovat a zaslat autorovi tohoto článku. Bude zajímavé sledovat šíření tohoto druhu v Odře a okolí. Rozhodně

Škeblice asijská (*Sinanodonta woodiana*) nalezená v náhonu u rybníka Prošňák u Jistebníku. Patrné jsou ztlustlé hrubé valy na vrcholcích lastur (Foto Jan Kašinský).

by tato škeblice neměla být nikam přenášena či např. zachraňována při záchranných transferech.

RNDr. Luboš Beran, Ph.D.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj, Česká 149, 276 01 Mělník

Kontakt: lubos.beran@nature.cz

Literatura

BERAN L. (1997): First record of *Sinanodonta woodiana* (Mollusca: Bivalvia) in the Czech Republic. *Acta Soc. Zool. Bohem.* 61: 1–2.

BERAN L. (2008): Expansion of *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) (Bivalvia: Unionidae) in the Czech Republic. *Aquatic Invasions* 3 (1), s. 91–94.

BERAN L. (2013): Freshwater molluscs of the Dyje (Thaya) river and its tributaries – the role of these water bodies in expansion of alien species and as a refuge for endangered gastropods and bivalves. *Folia Malacol.* 21(3), s. 143–160.

DOUĐA K.; VRTÍLEK M.; SLAVÍK O.; REICHARD M. (2012): The role of host specificity in explaining the invasion success of the freshwater mussel *Anodonta woodiana* in Europe. *Biol. Invasions* 14, s. 127–137.

HORÁČKOVÁ J.; LOŽEK V.; BERAN L.; JUŘIČKOVÁ L.; PODROUŽKOVÁ Š.; PETERKA J. & ČECH M. (2014): *Měkkýši údolí Vltavy (Čechy)*. [Mollusc fauna of the Vltava valley (Bohemia)]. – *Malacologica Bohemoslovaca*, 13, s. 12–105. Online serial at <http://mollusca.sav.sk> 22-Apr-2014.

Šakal obecný (*Canis aureus*) pronikl do Moravské brány

Jiří J. Hudeček, Michal Jakubec

Psovitá šelma, šakal obecný (*Canis aureus* Linnaeus, 1758), je rozšířen v severní a východní Africe, na Blízkém východě, v jižní Asii po Barmu a v jihovýchodní Evropě. Obývá palearktický, orientální, etiopský biogeografický region (Nowak 1991). Z Balkánského poloostrova (Bosna, Hercegovina, Chorvatsko, Řecko, Albánie) zasahuje dále do Evropy na jihovýchodní Ukrajinu, do Maďarska, Slovinska, Rakouska, na Slovensko

a do severní Itálie. V Africe žijí další dva druhy, a to šakal pruhovaný (*Canis adustus* Sundevall, 1847) a šakal čabrakový (*Canis mesomelas* (Schreber, 1775)). Šakal obecný je invazní druh, rozšiřující svůj areál rozšíření (Kryštufek a Tvrtkovič 1990, Kryštufek a kol. 1997, Gaisler 2014). K jeho průniku do Itálie došlo v r. 1984, v r. 1985 do Slovinska a v r. 1996 do Německa. V r. 1987 se objevil v Rakousku (Hoi-Leitner

Šakal obecný (*Canis aureus*), Hukovice, okraj CHKO Poodří, 24. 6. 2014, samice. První dokladový exemplář pro severovýchodní Moravu (Muzeum Novojičínka, Nový Jičín). Foto Michal Jakubec.